

Sadaļa Nr. 1 – Spriedumi lietās par Valsts ieņēmumu dienesta lēmumiem

Virsraksts: Par procesuālo tiesību normu pārkāpumu ietekmi uz procesa rezultātu, par būtiskiem procesuālajiem pārkāpumiem un par administratīvā akta pamatojuma principu (Administratīvā procesa likuma 250. panta pirmā daļa)

Tēze: Vērtējot procesuālo tiesību normu pārkāpumus un to ietekmi uz procesa rezultātu, ir jānoskaidro, vai šis pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā akta saturu. Ja pārkāpums varēja to ietekmēt, tas uzskatāms par būtisku.

Tēze: Ja procesuālais pārkāpums ir tik nozīmīgs, ka varēja ietekmēt administratīvā akta saturu, tiesa šādu administratīvo aktu var atcelt, nevērtējot materiālo tiesību normu ievērošanu.

Tēze: Ja netika pārbaudīti argumenti, kas tieši bija attiecināmi uz konkrēto lietu un to pārbaude varēja izmainīt administratīvā akta saturu, vai vismaz to pārbaude netika atspoguļota iestādes lēmumā, šis pārkāpums ir uzskatāms par būtisku.

Tēze: Ja netiek uzklausi argumenti, kas attiecas uz lietu, tiek pārkāpts arī administratīvā akta pamatojuma princips, jo iestāde nepamato, kāpēc attiecīgie argumenti netiek ņemti vērā.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta Administratīvo lietu departamenta
2005. gada 15. marta
SPRIEDUMS
Lietā Nr. SKA-59**

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs   senators V. Jonikāns,
  senatore J. Briede,
  senatore I. Skultāne,

piedaloties SIA “Largolat” pārstāvim V.G., zvērinātam advokātam Andim Raudiņam un Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvim Jānim Boktam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja lietu, kas ierosināta pēc SIA „Largolat” pieteikuma par Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu lēmumiem, sakarā ar Valsts ieņēmumu dienesta

kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 6. oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmuma dienesta (turpmāk – VID) Latgales reģionālās iestādes muitas lietu kontroles daļas darbinieki 2002. gada 6. novembrī pārbaudījuši SIA „Largolat” bijušo muitas noliktavu Atbrīvošanas alejā 115/1, Rēzeknē. Par pārbaudes rezultātiem noformēts pārbaudes akts Nr. 139. VID Latgales reģionālās iestādes muitas lietu kontroles daļas priekšniece 2002. gada 22. novembrī apstiprinājusi šo pārbaudes aktu, savukārt ar tā rezultātiem SIA „Largolat” pārstāvis iepazinies 2002. gada 5. decembrī.

VID Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvalde ar 2002. gada 5. decembra lēmumu Nr. 1610 „Par muitas parādu” nolēmusi, ka SIA „Largolat” ir jānomaksā muitas parāds LVL 116 751,92 par celtņu un darbagaldu uzglabāšanu muitas noliktavā.

[2] VID Latgales reģionālās iestādes muitas lietu kontroles daļas darbinieki 2002. gada 16. decembrī atkārtoti pārbaudījuši SIA „Largolat” bijušo muitas noliktavu Atbrīvošanas alejā 155/1, Rēzeknē. Par šiem pārbaudes rezultātiem noformēts pārbaudes akts Nr. 153, kas apstiprināts 2002. gada 19. decembrī.

2003. gada 6. janvārī VID Latgales reģionālā iestāde, pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.¹⁰ panta pirmo daļu, sodīja SIA „Largolat” ar naudas sodu 100 LVL apmērā par muitas procedūru izpildes noteikumu pārkāpšanu.

[3] SIA „Largolat” VID Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvaldes 2002. gada 5. decembra lēmumu Nr. 1610 apstrīdējusi VID Latgales reģionālās iestādes direktoram. VID Latgales reģionālās iestādes direktors ar 2003. gada 8. janvāra lēmumu Nr. 1-4/379 atstājis minēto lēmumu spēkā.

Savukārt šo lēmumu SIA „Largolat” apstrīdējis VID ģenerāldirektoram. VID ģenerāldirektors ar 2003. gada 17. februāra lēmumu Nr. 16.3.2/3980 atstāja spēkā VID Latgales reģionālās iestādes direktora lēmumu.

[4] Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa 2003. gada 17. martā saņēmusi SIA „Largolat” pieteikumu, kurā tā lūdz atcelt VID ģenerāldirektora 2003. gada 17. februāra lēmumu Nr. 16.3.2/3980 un VID Latgales reģionālās iestādes Muitas

pārvaldes priekšnieka 2002. gada 5. decembra lēmumu Nr. 1610. Minētos lūgumus SIA „Largolat” pamatojusi ar to, ka pārbaudes akts Nr. 139 un Nr. 153 būtiski atšķiras, šie pārbaudes akti ir tendenciozi un balstīti uz pieņēmumu pamata, tāpēc pārsūdzētais lēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz pārbaudes aktu Nr. 139, ir nepamatots. Tāpat SIA „Largolat” norādīja, ka muitas noliktava, pretēji konstatētajam, atrodas apsargājamā teritorijā, ka Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.¹⁰ panta pirmajā daļā tieši norādīts, ka šāda pārkāpuma dēļ nevar rasties muitas parāds, kā arī, ka visas preces, kas tika uzrādītas pavadzīmēs, 2003. gada 22. janvārī tika pārvestas uz citu muitas noliktavu.

[5] Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa ar 2003. gada 7. novembra spriedumu atcēlusi VID ģenerāldirektora 2003. gada 17. februāra lēmumu Nr. 16.3.2/3980 un noteikusi pienākumu VID atmaksāt SIA „Largolat” bezstrīda kārtībā piedzītās summas saistībā ar muitas maksājuma parādu.

[6] Izskatījusi lietu sakarā ar VID apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2004. gada 6. oktobra spriedumu SIA „Largolat” pieteikumu apmierinājusi daļēji, atcēlusi VID ģenerāldirektora 2003. gada 17. februāra lēmumu Nr. 16.3.2/3980, kā arī izbeigusi tiesvedību lietā daļā par SIA „Largolat” prasījumu atcelt VID Latgales reģionālās iestādes Muitas pārvaldes priekšnieka 2002. gada 5. decembra lēmumu Nr. 1610. Spriedumu tiesa pamatojusi ar tālāk minētajiem argumentiem.

[6.1] SIA „Largolat” pārsūdzētais VID ģenerāldirektora lēmums ir augstākas amatpersonas lēmums par apstrīdēto administratīvo aktu.

[6.2] Ņemot vērā, ka VID ģenerāldirektora lēmumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi, pārkāpuma būtība, kā arī norādīti normatīvie akti, uz kuru pamata SIA „Largolat” ir aprēķināts muitas parāds, taču nav norādīti nekādi argumenti attiecībā uz SIA „Largolat” iesniegumā norādīto pamatojumu, t.i., VID lēmumā nav izvērtējis SIA „Largolat” argumentus un iebildumus, secināms, ka VID ģenerāldirektora lēmumā trūkst augstākstāvošās amatpersonas lēmuma būtiskās sastāvdaļas.

[6.3] Pārbaudes akts Nr. 139 ir sastādīts, pārkāpjot likuma noteiktās prasības. Līdz ar to tas nevar būt par pamatu adresātam nelabvēlīga administratīvā akta izdošanai. Pārbaudes akts Nr. 139 ir sastādīts bez SIA „Largolat” jeb preču deklarētāja pārstāvju klātbūtnes. Apstākļi, ka SIA „Largolat” ir noliktavas turētājs, nevar ierobežot šīs personas kā preču deklarētāja likumīgās tiesības piedalīties preču apskatē. VID nav

iesniedzis nekādus pierādījumus par to, ka VID darbinieki bija tiesīgi veikt preču apskati bez deklarētāja klātbūtnes, turklāt persona, kura norādīta aktā kā pieaicinātā persona, pārbaudes aktu nav parakstījusi. Līdz ar to VID ir pārkāpis tiesiskuma principu. Apstākli, ka pārbaudes akts Nr. 139 ir sastādīts, neievērojot likuma prasības, apstiprina arī VID vēlākā rīcība, veicot atkārtotu pārbaudi un sastādot pārbaudes aktu Nr. 159, neatkarīgi no tā, ka faktiskie apstākļi nebija mainījušies.

[6.4] Nav pamatots arguments, ka Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 201.¹⁰ panta pirmajā daļā norādītā pārkāpuma dēļ nevar rasties muitas parāds, jo, piemērojot gramatisko tiesību normu interpretācijas metodi, secināms, ka muitas parāds nevar rasties tikai par tādiem muitas procedūras pārkāpumiem, kas izdarīti tehniskas kļūdas vai nejaušības dēļ, turklāt par tiem nevar iestāties arī administratīvā atbildība. Tomēr šim argumentam nav izšķirošas nozīmes, lai varētu secināt, ka VID ģenerāldirektora lēmums nav tiesisks.

[6.5] Ņemot vērā likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu” 22. pantu, secināms, ka tiesā administratīvā procesa kārtībā izskatāmi pieteikumi par VID ģenerāldirektora lēmumiem nevis par citu VID amatpersonu lēmumiem, kas ir pakļauti izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā iestādē.

[7] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu kasācijas sūdzību iesniedzis VID. Kasācijas sūdzībā VID lūdzis Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 6. oktobra spriedumu atcelt un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesai. Minētos lūgumus kasācijas sūdzības iesniedzējs pamatojis ar tālāk minētajiem argumentiem.

[7.1] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka SIA „Largolat” kā muitas noliktavas turētājs ir pārkāpis Ministru kabineta 1998. gada 31. marta noteikumu Nr. 114 „Kārtība, kādā veicama muitas procedūra – ievēšana muitas noliktavā” 16., 17., 33. un 35. punkta noteikumus. Tāpat tiesa nav ņēmusi vērā šo noteikumu 5.1. punktu, saskaņā ar kuru SIA „Largolat” noliktavā par rīcību ar precēm ir atbildīgs muitas noliktavas turētājs, kura pienākumu noteic minēto noteikumu 33. un 35. punkts. SIA „Largolat” bija saņēmis A – tipa muitas noliktavas turēšanas atļauju, tādēļ tā bija atbildīga par rīcību ar precēm muitas noliktavā.

[7.2] Tiesa nav ievērojusi Administratīvā procesa likuma 103. panta otro daļu, tādējādi tā arī ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 9. pantā noteikto patvaļas aizlieguma principu, jo tiesa nav objektīvi noskaidrojusi lietas apstākļus, ne arī devusi

juridisko novērtējumu VID ģenerāldirektora lēmumā norādītajiem apstākļiem un faktiem, kurus neapstrīdēja arī pieteicējs.

[7.3] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka VID nav ievērojis Muitas likuma 118. panta pirmo daļu, jo, pirmkārt, SIA „Largolat” vispirms ir muitas noliktavas turētājs ar attiecīgajām tiesībām, pienākumiem un atbildību, un tikai tad – deklarētājs. Otrkārt, veicot pārbaudi, muitas noliktavas teritorijā nebija iespējams sastapt muitas noliktavas atbildīgās vai to pilnvarotās personas. Turklāt VID pēc SIA „Largolat” lūguma veicis atkārtotu muitas noliktavas pārbaudi, piedaloties gan pieaicinātajām personām, gan arī SIA „Largolat” pārstāvim.

[7.4] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154. panta pirmo daļu, jo nav ņēmusi vērā lietā esošos un tiesas sēdē konstatētos faktiskos apstākļus un spriedumā nav izvērtējusi VID norādītos pierādījumus.

[8] SIA „Largolat” par VID kasācijas sūdzību iesniedzis paskaidrojumus. Paskaidrojumos SIA „Largolat” norādījusi, ka nepiekrīt kasācijas sūdzībai, jo apgabaltiesa nav pieļāvusi materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumus, tiesa ir vispusīgi, pilnīgi un objektīvi izvērtējusi visus lietā esošos pierādījumus.

[9] Tiesas sēdē VID pārstāvis kasācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajā minētajiem argumentiem. SIA “Largolat” pārstāvis kasācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[10] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250. panta pirmajai daļai tiesa taisa spriedumu, pārbaudījusi, vai:

- 1) administratīvais akts izdots, ievērojot procesuālos un formālos priekšnoteikumus;
- 2) administratīvais akts atbilst materiālo tiesību normām;
- 3) administratīvā akta pamatojums attaisno adresātam uzlikto pienākumu vai tam piešķirtās, apstiprinātās vai noraidītās tiesības.

[11] Konkrētajā gadījumā ar administratīvo aktu uzlikts pienākums samaksāt muitas parādu, kas radies sakarā ar VID veiktajā pārbaudē konstatēto tiesību normu pārkāpumu SIA „Largolat” bijušajā muitas noliktavā. Lai konstatētu, vai uzliktais pienākums ir tiesisks un pamatots, tiesai jānoskaidro, vai ir iestājušies tiesību normā

paredzētie apstākļi, kā arī, vai uzliktais pienākums ir pietiekoši pamatots. Lai to noskaidrotu, atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250. panta otrajai daļai, tiesa ņem vērā tikai tos apstākļus, uz kuriem iestāde atsaukusies administratīvā akta pamatojumā.

[12] Kā secina Administratīvo lietu departaments, apgabaltiesa ir vērtējusi VID izdoto administratīvo aktu un secinājusi, ka šī administratīvā akta izdošanas procesā pieļauti nopietni procesuālie pārkāpumi – nav izvērtēti SIA „Largolat” iebildumi, pārbaudes akts Nr. 139 sastādīts bez SIA „Largolat” pārstāvju klātbūtnes.

[13] SIA “Largolat”, apstrīdot administratīvo aktu, ir norādījis, ka visas muitas noliktavā saņemtās preces atrodas noliktavā un ka pārbaudes laikā muitas amatpersonām nebija nekādu jautājumu attiecībā uz preču skaitu. VID lēmumos par apstrīdēto administratīvo aktu ir tikai atreferējis pārbaudē konstatēto, bet nav papildus argumentējis, kāpēc SIA “Largolat” argumenti nav pamatoti. Tādējādi, kā pareizi konstatējusi apgabaltiesa, nav notikusi administratīvā akta adresāta uzklauššana un turpmākajā apstrīdēšanas procesā arī tā norādīto argumentu analīze un atspēkošana.

[14] Vērtējot procesuālo tiesību normu pārkāpumus un to ietekmi uz procesa rezultātu, ir jānoskaidro, vai šis pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā akta saturu. Ja pārkāpums varēja to ietekmēt, tas uzskatāms par būtisku.

Kā uzskata Administratīvo lietu departaments, iepriekš minētie SIA “Largolat” argumenti tieši bija attiecināmi uz konkrēto lietu un to pārbaude varēja izmainīt administratīvā akta saturu. Tā kā tie netika pārbaudīti vai vismaz to pārbaude netika atspoguļota VID lēmumos, šis pārkāpums ir uzskatāms par būtisku.

Turklāt, ja netiek uzklaušīti argumenti, kas attiecas uz lietu, tiek pārkāpts arī administratīvā akta pamatojuma princips, jo iestāde nepamato, kāpēc attiecīgie argumenti netiek ņemti vērā (sal.: Lippros O.G. Allgemeines Steuerrecht. Münster: Alpman und Schmidt Verl., 1992, S.73.-74.).

[15] Ja procesuālais pārkāpums ir tik nozīmīgs, ka varēja ietekmēt administratīvā akta saturu, tiesa šādu administratīvo aktu var atcelt, nevērtējot materiālo tiesību normu ievērošanu. Citiem vārdiem, ja iestāde administratīvā akta sagatavošanas un izdošanas procesā ir pieļāvusi būtiskas procesuālās kļūdas, tiesa nevar paļauties, ka faktiskie apstākļi ir konstatēti pareizi. Tiesai nav iespējams pārbaudīt, vai tiesību normā paredzētajām tiesiskajām sekām konkrētajā gadījumā bija vai nebija jāiestājas. Tāpēc

apgabaltiesa pamatoti nav vērtējusi pārsūdzēto administratīvo aktu pēc būtības, bet atcēlusi to procesuālo pārkāpumu dēļ. Tā kā citu apsvērumu vērtēšana nevarēja izmainīt spriedumu pēc būtības, tad procesa ekonomijas dēļ apgabaltiesai nebija nepieciešams vērtēt citus argumentus (sal.: 12. punktu 2004. gada 23. novembra spriedumā lietā Nr. SKA – 213).

Tādējādi nepamatoti ir kasācijas sūdzības argumenti, ka tiesa nav vērtējusi Ministru kabineta 1998. gada 31. marta noteikumu Nr. 114 „Kārtība, kādā veicama muitas procedūra – ievēšana muitas noliktavā” normas un VID norādītos pierādījumus, kā arī nepamatoti ir kasācijas sūdzības argumenti, ka tiesa ir pārkāpusi patvaļas aizlieguma principu.

[16] Kā uzskata Administratīvo lietu departaments, ja pirmajā VID pārbaudē tika pieļautas kļūdas, VID varēja veikt vēl vienu pārbaudi, lai šīs kļūdas labotu. Tādā gadījumā pirmajā pārbaudē pieļautās kļūdas varētu uzskatīt par nebūtiskām, ja otrajā pārbaudē un turpmākajā lēmuma pieņemšanas procesā tās tiktu novērstas. Tomēr, kā jau minēts iepriekš, konkrētajā gadījumā VID ir pieļāvis būtiskus procesuālus pārkāpumus, kuru dēļ VID izdots administratīvais akts nav atzīstams par tiesisku un ir atceļams.

[17] Ņemot vērā iepriekšteikto, Administratīvo lietu departaments secina, ka apgabaltiesas spriedums ir pamatots un tāpēc atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348. panta 1. punktu, 346. pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 6. oktobra spriedumu atstāt negrozītu, bet VID kasācijas sūdzību noraidīt. Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs   senators

V. Jonikāns

senatore

J. Briede

senatore

I. Skultāne